

DIŞ EKONOMİK HABERLER

- ✓ AB Kendi Evinde İki farklı Avrupa Gerçeğiyle Yüzleşiyor
- ✓ Avrupa Merkez Bankası Başkanı Bütçe Reformu Konusunda Endişeli
- ✓ Barosso'dan Hizmetlerde Tek Pazar Konusunda Yeni Üyelere Destek
- ✓ Almanya'nın Reformları Beklenen Faydaları Sağlayabilecek mi?
- ✓ Schröder Yatırım Konusuna Odaklanıyor
- ✓ Almanya ve İngiltere'den 50 yıllık Tahvil İhalesi Hazırlığı
- ✓ Rusya Örneği Işığında Tek vergi Oranı Uygulaması
- ✓ Çin Başbakanından Döviz Kuru uyarısı
- ✓ ABD'den Rekor Cari İşlemler Açığı
- ✓ Euro Bölgesi Enflasyonunda Artış
- ✓ Muhasebe Standartlarının Uyumlaştırılması Güç Görünüyor
- ✓ AB Muhasebe Standartları Konusunda Daha Fazla Söz Sahibi Olmak İstiyor
- ✓ ABD Muhasebe Standartları Kurulu Danışmanlık Ücretlerini Bilanço'ya Dahil Ediyor
- ✓ Basel 2 Beşinci Kez Gözden Geçiriliyor
- ✓ Petrol Fiyatları Yeni Rekorlara Koşuyor
- ✓ Dünya Yeni Enerji Kaynağı Arayışında
- ✓ Gaz Prom'dan Avrupa'ya Yeni Hat
- ✓ İran-Çin Enerji İşbirliği
- ✓ İflas Danışmanlık Şirketleri Yeni Eleman Arıyor

AB Kendi Evinde İki Farklı Avrupa Gerçeğiyle Yüzleşiyor

Avrupa Birliği üyelerine ekonomilerini yönetmeleri konusunda rehber olmak üzere oluşturulan istikrar ve büyüme paktının revizyonu, euro alanına dahil olan ve olmayan ülkeleri karşı karşıya getirdi. Euro alanına dahil olmayan ülkelerin dışlanması, revizyon görüşmelerine gölge düşürdü.

Avrupa Birliği Maliye Bakanları, 5-6 Mart tarihlerinde Birliğin ekonomik açıdan mihenk taşı durumundaki istikrar ve büyüme paktının tekrar düzenlenmesi konusunu ele aldılar. Ancak 25 ülkenin Maliye Bakanları'nın toplantısı öncesinde euro alanına dahil 12 ülke bakanlarının yapmış olduğu dokuz saatlik gayriresmi toplantının ayrıntılarının gizli tutulması Euro Alanı alanı dışında kalan 13 ülke temsilcilerini fazlasıyla rahatsız etti. AB Dönem Başkanlığını yürüten Lüksemburg Başbakanı Jean-Claude Juncker'in Maliye Bakanları zirvesini yönetme tarzının da 13 ülke bakanlarını rahatsız ettiği ileri sürülüyor. İstikrar ve büyüme paktında yapılacak olan her türlü değişikliğin Birliğin 25 üyesinin de onayına ihtiyaç duymasına rağmen Juncker'in konu sadece euro alanı ülkelerinin özel meselesiymiş gibi davranması bunun dışında kalan ülke bakanları tarafından küçük düşürücü bulundu.

Juncker, euro alanı ülkelerinin pakta ilişkin sorunları kendi aralarında görüşmelerle çözüme kavuşturabilecekleri, asıl sorunun Ecofin içindeki bazı bakanların katı tavırlarından kaynaklandığını iddia ederken özellikle ikinci iddia Ecofin Bakanlarının bazılarının tepkisini çekti. Juncker'in "sorunun kaynağı" olarak gördüğü bakanların başında İngiltere Maliye Bakanı Gordon Brown geliyor. Brown, Avrupa Komisyonu'nun paktın şekillendirilmesinde daha fazla rol oynaması fikrine karşı çıkmıştı. Brown'un karşı çıktığı bir diğer konu da Juncker'in güçlü kamu maliyesine sahip ülkelerin yatırımları finanse etmek için yüzde 1'e kadar ek bütçe açığı vermelerine izin verilmesi yönündeki teklifi oldu.

İngiltere, İsveç ve Danimarka euro alanı dışında kalmayı kendileri tercih etmiş olduklarından paktın yönetimi konusunda etkilerinin azaltılmasını kabul ediyorlar. Her ne kadar pakt, dışarıda kalmayı tercih eden bu üç ülkeye de uygulanmakta ve bütçe açıklarını kontrol altında tutmalarını gerekli kılmaktaysa da bu ülkeler müeyyide mekanizmasının dışında kalıyorlar.

Ancak çekirdek grubun (12 ülke) dışında bırakılan yeni üyeler için durum farklı. Bu ülkeler 2010 yılına kadar euro alanına dahil olmak zorundalar ve istikrar ve büyüme paktının tüm katı kurallarına tabiler. Bu ülkelerin bir çoğu paktın katı kurallarının değiştirilmemesinden yana.

Ecofin toplantısında Paktın reformuna ilişkin olarak üzerinde görüş birliğine varılan konular.:

- Ekonominin sağlıklı olduğu dönemlerde daha fazla bütçe konsolidasyonu,
- Ekonominin kötü olduğu dönemlerde bütçe açıkları konusunda daha fazla esneklik tanınması,
- Borçların azaltılmasına odaklanılması,
- Yapısal reform içindeki ülkelere daha fazla hareket kabiliyeti tanınması,
- Güçlü mali yapıya sahip ülkelerin yatırım için az miktarda bütçe açığı vermesine izin verilmesi.

Bununla birlikte bütçe açığı limitinin üzerine çıkan ülkelere ilişkin hafifletici sebepler konusunda görüş birliği sağlanamadı. Bir diğer anlaşmazlık konusu da Almanya'nın birleşmeden doğan maliyetlerin ve AB bütçesine yapılan katkıların, limitlerin hesaplanması aşamasında dikkate alınmasına yönelik talebi oldu. Fransa'nın savunma harcamaları ve kalkınma yardımlarının bütçe açıkları hesaplanırken düşülmesine yönelik talebi de kabul görmezken Almanya ve İngiltere'nin Avrupa Komisyonu'nun paktın izlenmesine ilişkin rolünün azaltılması talebi de anlaşmazlık konuları arasında yer alıyor.

Financial Times, 9 Mart

Avrupa Merkez Bankası Başkanı Bütçe Reformu Konusunda Endişeli

Avrupa Merkez Bankası Başkanı Jean-Claude Trichet, Avrupa Birliği bütçe kuralları konusunda yanlış değişiklikler yapılmasının Bankanın para politikası karar alma mekanizmasını önemli ölçüde değiştireceği uyarısında bulundu.

Trichet, Avrupa Parlamentosuna verdiği demeçte ekonomik büyümenin zayıf olduğu bir dönemde istikrar ve büyüme paktı kurallarının esnetilmesinin yanlış olacağını kaydetti. Merkez Bankası Başkanı'nın açıklamaları, bankanın gerekli görürse faiz oranlarını yükselteceğinin bir işareti olarak yorumlanıyor. Ancak ekonomistler euro alanındaki zayıf büyüme oranı ve düşük enflasyon beklentileri nedeniyle en azından birkaç ay daha faiz oranında artışa gidilmeyeceği inancındalar.

Avrupa Merkez Bankası, paktın uygulanması konusunda yeni gelişmeler kaydedilmesi gerektiğini kabul etmekle beraber Trichet, euro alanında makroekonomik istikrar ve uyum için bütçe açıkları konusunda değişiklik yapılmaması gerektiğini belirtiyor.

Financial Times, 15 Mart

Barosso'dan Hizmetlerde Tek Pazar Konusunda Yeni Üyelere Destek

Avrupa Komisyonu Başkanı José Manuel Barosso, yeni AB üyesi olan doğu Avrupa ülkelerini Batıdan gelecek korumacı baskılara karşı savunacağı taahhüdünde bulundu.

Barosso, zengin ülkelerin iş olanakları, ücretler ve sosyal standartlar konusunda tereddütlerle yaklaşmakta olduğu hizmetler için tek Pazar planını her şeye rağmen uygulamaya koymak için çaba sarfedeceğini ifade etti.

Şirketlerin AB ölçeğinde kendi ana ülkelerinin mevzuatına göre hizmet verebilmelerini öngören ve nedenle de en fazla tartışma yaratan konu olan menşe ülke prensibini de savunan Barosso, Avrupa Komisyonu'nun misyonunun bazılarının zannettiği gibi eski 15 üyeyi yeni 10 üyeye karşı korumak olmadığını da sözlerine ekledi.

Fransa ve Almanya başta olmak üzere birçok batı Avrupa ülkesi, yeni üyelere işgücünün serbest dolaşımı konusunda yasaklar getirmiş durumda. Barosso'yu eleştiren çevreler, onu farklı gruplara farklı mesajlar vermekle suçlarken Komisyon Başkanı Brüksel'de iş dünyasının önde gelenlerine yaptığı konuşmada hizmetler sektörünün potansiyelinin açığa çıkarılması gerektiğini savundu. Barosso konuşmasında AB üyeleri arasında hizmetler ticareti konusunda 1992 yılından beri hiçbir ilerleme kaydedilmezken mal ticaretinin bu zaman zarfında üçte bir oranında arttığını ifade etti.

Hizmetler direktifinin "sosyal damping" yaratacağı yönündeki eleştirileri giderecek şekilde değiştirilmesi gerektiğini kabul eden Barosso, ancak bu değişikliklerin menşe ülke prensibini ortadan kaldırmak anlamında algılanmaması gerektiğini ifade etti. Barosso'ya göre hizmetler direktifi AB genelinde 600.000 yeni iş olanağı yaratacak.

Financial Times, 15 Mart

Almanya'nın Reformları Beklenen Faydayı Sağlayacak mı?

Schröder iki yıl önce ekonomiyi yeniden yapılandırmak için "Ajanda 2010" reform tedbirlerini açıklamıştı. Vergi indiriminden iş saatlerinin esnekleştirilmesine bir çok konuyu kapsayan reformların uygulanması Schröder'in bir çok yerde yerel seçimleri kaybetmesine sebep olmuştu. Şimdi ekonomi daha iyi durumdadır. Ancak muhalefet reformların uygulaması konusunda işbirliğine yanaşmamaktadır. Ama Schröder'in uzun vadeli reforma ihtiyacı vardır.

Almanya'da ekonomik göstergeler, Gerhard Schröder'in reformlarının kendilerinden beklenen faydaları sağlamaktan çok uzak olduğunu ortaya koyuyor. Ekonominin durumuna ilişkin tahminlerde

bulunanlar, büyüme tahminlerini aşağı çekerken raporlar, yoksulluğun artmakta olduğunu gösteriyor. Bunların da ötesinde Şubat ayında yüzde 12.6 (5.2 milyon kişi) ile savaş sonrası dönemin en yüksek düzeyine ulaşan işsizliğin Mart ayında da artması bekleniyor.

Bu gelişmeler karşısında iktidardaki Yeşiller ve Sosyal Demokratlar Partisi'nin (SDP) 22 Mayıs'taki ara dönem seçimlerinde ülkenin en kalabalık nüfusa sahip bölgesi olup aynı zamanda SDP'nin kalesi olarak görülen North Rhine-Westphalia'da kaybetmesi bekleniyor.

Bu nedenle Başbakan Schröder, merkez sağ muhalefet partisiyle 17 Martta ekonomik reformları tartışmak üzere "kriz zirvesinde" bir araya gelmeyi kabul etti.

Gündem 2010 reformlarının açıklandığı tarihten bugüne iki yıllık süreç içinde birçok olumlu gelişme kaydedildi. Her ne kadar gündem 2010 konusunda fazla ilerleme kaydedilmemiş olsa da iyi bir başlangıç yapıldığı söylenebilir.

Gündem 2010 reformlarının önemli bir parçasını vergi indirimleri oluşturdu. Çalışma saatleri konusunda işveren birlikleri ve sendikalar arasında anlaşma sağlanarak daha uzun çalışma saatleri kabul edildi. Geçtiğimiz yıl birim işgücü maliyeti nominal olarak yüzde 1.1 düşüş gösterdi. İşgücü maliyetlerindeki bu düşüş, Alman firmaların rekabet gücünü artırdı.

2004 yılında Almanya dünyanın en büyük ihracatçısı haline geldi. Karlar rekor düzeylere ulaşırken sanayi üretimi son on yılın en hızlı artış trendine girdi.

Öte yandan nominal işgücü maliyetlerindeki düşüşün bir unsuru olarak özellikle maaş harici yardımlardaki kesinti ve belirsizliğin ve işsizlik korkusunun artması, iç talebin artmasını engelledi. Bunun sonucunda da büyüme hızı, işsizliği azaltmak bir yana artmasını engelleyemeyecek kadar zayıf kaldı.

Son dönemde ülkede giderek daha fazla talebi artırmaya yönelik politikalar üretilmeye çalışılması da bu gelişmelerin bir sonucu. Birçok ekonomist, hükümetin yapısal reformlarını eleştiren ve parasal ve mali politikaların gevşetilmesini öneren kitaplar yazıyor. Düşünce kuruluşları da yeni iş olanakları yaratılması için girişimde bulunulması gerektiğini ifade ediyorlar.

Hükümet içinde de uygulanan politikaların değiştirilmesine odaklanılıyor. Başbakan Gerhard Schröder, bütçe açığını GSYİH'nın yüzde 3'ü ile sınırlayan istikrar ve büyüme paktı kurallarının esnetilmesini istiyor. Ekonomi Bakanı Wolfgang Clement de büyümeyi desteklemek için firmalara yönelik vergi indirimleri ve daha fazla kamu yatırımı yapılması gerektiğini savunurken Maliye Bakanı Hans Eichel, daha önce başarısız kaldığı ve ülkenin borç yükünü artıracığı düşüncesiyle vergi indirimleri ve yeni harcama planlarına karşı çıkıyor.

Reformlar konusunda hükümet ile muhalefet arasında yapılan görüşmelerde her iki taraf da başarısız olunması durumunda sorumluluğu üzerine almak istemediğinden bir anlaşmaya varılması beklenmese de en azından kurumlar vergisi reformu konusunda bir ortak karar alınabileceği düşünülüyor.

Burada gerek hükümetin gerekse muhalefetin asıl tartışması gereken konu ülkenin 20-30 yıl sonraki konumu olmalı. Bu şekilde uzun vadeli hedefler belirlendiğinde ikinci bir gündem 2010 reform paketi oluşturulması mümkün olacak ve asıl değişimi daha basit vergi sistemi, daha iyi okullar, daha seçkin üniversiteler ve ülkenin federal yapısında değişiklik gibi uzun vadeli hedefler sağlayacaktır. Schröder'in başlattığı reformlardaki açığı asıl böylesi bir plan kapatacaktır.

The Economist, 12 Mart-sayfa:29-30

Schröder Yatırım Konusuna Odaklanıyor

Schröder, son dönemlerde düşük büyüme ve yüksek işsizlik oranlarıyla komşularının gerisine düşen ve bu nedenle de W.S.Journal tarafından “Avrupa’nın Hasta Adamı” nitelemesi yapılan ülkesinin ekonomisini hızla iyileştirmek için vergi indirim ve ucuz kredi yoluyla yatırımları teşvik edecek.

Almanya Başbakanı Gerhard Schröder, ülkenin durgunluğa giren ekonomisini canlandırmak üzere yatırımı özendirecek politikalar üzerinde duruyor. Başbakanın yeni planı, elde ettikleri karları Almanya’da yatırıma dönüştüren küçük işletmelerden daha az vergi alınması ve yerel yönetimlere altyapı yatırımlarında kullanılmak üzere ucuz kredi sağlanması gibi önlemleri içeriyor.

Bir zamanlar Avrupa ekonomisinin motoru konumunda olan Almanya, son dönemlerde gerek büyüme hızı, gerekse istihdam konusunda komşularının bir hayli gerisine düşmüş durumda.

The Wall Street Journal, 11 Mart

Almanya ve İngiltere’den 50 yıllık Tahvil İhalesi Hazırlığı

Fransa’nın ardından İngiltere ve Almanya’da düşük faiz oranlarını sürekli kılmak için 50 yıl vadeli tahvil çıkarmaya hazırlanıyor.

İngiltere’de borç idaresinin elli yıldan fazla bir süredir ilk kez uzun vadeli menkul kıymet çıkarma planları yaptığı bildirilirken Almanya Maliye Bakanlığı Parlamento Temsilcisi (Parliamentary State Secretary) Karl Diller de hükümetin uzun vadeli borç kağıdı konusu üzerinde çalıştığını açıkladı.

Avrupa uzun vadeli tahvillere yönelirken Amerika’da durum bunun tam tersi. Bütçe fazlası verdiği 2001 yılında 30 yıl vadeli tahvilleri yürürlükten kaldıran ABD, bugün büyük miktarlarda bütçe açığı vermekte olmasına rağmen uzun vadeli tahvillere dönmemekte kararlı bir tavır sergiliyor.

İngiltere Borç İdaresi, uzun vadeli tahvil ihracı konusunu Aralık ayından beri tartışıyor. Fransa, geçtiğimiz yıl 6 milyar euro değerinde 50 yıl vadeli tahvil ihraç etmişti. Tahvillerin yoğun ilgi görmesi, Telekom Italia’nın da ilk 50 yıllık tahvilini çıkarmasına yol açtı.

Financial Times, 11 Mart

Rusya Örneği Işığında Tek vergi Oranı Uygulaması

Rusya gelir vergisini tek bir orana (yüzde 13’e) indirdi ve vergi gelirleri arttı. Ama IMF’nin yaptığı bir çalışmaya göre bu artış vergi indiriminden çok genel ekonomik büyüme ve istihdam piyasasındaki gelişmelerden kaynaklanıyor.

2001 yılında Rusya Hükümeti gelir vergisini indirerek tek bir oran (yüzde 13) belirledi. Bu uygulamanın ardından vergi gelirleri büyük bir artış gösterdi. Rusya’nın bu deneyimi, dünyanın her yerinde düz vergi oranını savunanlar tarafından vergi gelirlerinin vergi oranı indirimleriyle artırılabilmesi konusundaki görüşe kanıt olarak gösterildi.

Ancak IMF’in bu konuda yaptığı ve türünün ilk örneği olan çalışma, Rusya’nın vergi gelirlerindeki artışın vergi ödeme eğilimlerindeki artıştan çok yüksek büyümeyle bağlantılı olduğunu ortaya koyuyor. Buna göre yüksek büyüme hızı ücretleri artırdı, bu da vergi gelirlerine yansdı.

Söz konusu çalışmanın mimarlarından Michael Keen ve Anna Ivanova, IMF Survey’e verdikleri röportajda çalışmalarının ayrıntılarından bahsettiler.

Keen ve Ivanova'ya göre vergi oranlarında düşüşün ardından gelen gelir artışları her zaman dikkat çekmekte ve özellikle ABD gibi düşük vergileri savunan ülkeler bu tür örnekleri yakından takip etmekte. Rusya'nın geçiş süreci ülkelerinin gözündeki liderlik vasfı da gözönüne alındığında ülkenin yapmış olduğu reformlar Ukrayna, Slovakya, Gürcistan ve Romanya'da daha büyük bir hayranlık uyandırıyor.

Rusya hükümetinin yüzde 13'lük bir düz vergi oranı uygulama ihtiyacı hissetmesinin nedeni olarak o dönemde ülkede vergi kaçırmanın yaygın olması, vergi sisteminin adaletsiz olması gösteriliyor. Buna göre vergiler çoğunlukla düşük gelirli, dürüst vatandaşlardan tahsil edilirken yüksek gelirli kişiler vergi ödemekten kaçınmanın bir yolunu bulabiliyorlardı. Hükümet, düz vergi oranının uygulanması ile vergi ödemekten kaçınanların vergilerini ödemeye yöneleceklerini ve böylece vergi sisteminin daha adil bir hale geleceğini düşündü. Bu reformun en büyük hedeflerinden biri vergi ödeme istekliliğinin artırılması oldu.

Keen ve Ivanova, yaptıkları çalışmada vergi reformunun etkilerini yalıtma amacıyla gelir dağılımının alt gruplarında yer alan insanları **kontrol grubu** olarak seçtiklerini belirtiyorlar. Bu gruptaki insanlar için vergi oranları reformun öncesi ve sonrasında değişmiyor. Bu nedenle bu gruptaki insanların ödedikleri vergi miktarındaki değişiklikler, reformla bağdaştırılmamakta. Gelir dağılımının daha üst dilimlerdeki insanlar içinse vergi oranları reform sonrasında öncesine göre bir hayli düşüş kaydediyor. Bu grup da **davranış grubu** olarak belirleniyor. Bir sonraki aşamada ise vergi ödemelerinin, gelirin ve işgücü saatlerinin reform sonrasındaki değişimi açısından iki grup karşılaştırılıyor.

Bulunan sonuç, düz vergi taraftarlarının tahmininin tam aksi şeklinde: kontrol grubunu vergi ödemeleri, davranış grubundan çok daha fazla artış gösteriyor. Bu da Rusya'nın gelir vergisi artışlarının reformdan başka açıklamaları olduğu yönündeki tezi ispatlıyor.

Çalışma, vergi reformunun vergi istekliliğini artırmak anlamında kendisinden beklenen faydayı sağladığını da gösteriyor. Ancak vergi ödeme istekliliğinin artışın tek nedeni olarak indirimlerin gösterilmesinin de doğru olmayacağını altı çiziliyor. İndirimlerin yanısıra hükümetin vergi sisteminde yaptığı diğer değişiklikler de etken olarak gösteriliyor.

Sonuç olarak Keen ve Ivanova'nın yapmış oldukları çalışma, Rusya'da vergi indirimlerini takiben gerçekleşen vergi geliri artışlarını reformların etkisinden çok genel ekonomik büyüme ve istihdam piyasasındaki gelişmelere bağlıyor. Çalışmaya dahil edilen yıllarda sadece gelir vergisi değil tüm vergi gelirlerinin arttığı belirtilerek özellikle dünya genelinde görülen yüksek petrol ve gaz fiyatlarının ekonomik büyümeye olumlu katkı sağladığı, bunun da gelirleri artırdığı ifade ediliyor.

IMF Survey, Vol. 34 No.3, 21 Şubat 2005

Çin Başbakanından Döviz Kuru Uyarısı

Çin Başbakanı Wen Jiabo, renminbi'nin değerinin artırılması yönünde baskı yapan ülkeleri, bunun Çin şirketleri ve küresel ekonomi üzerinde yaratacağı etkileri hafife almamaları yönünde uyardı. Başbakan, Çin'in döviz kurunu esnetmeden önce mali ve ekonomik istikrarın sağlanması gerektiğini ifade ederken şu anda döviz kurunda herhangi bir değişikliğin planlanmadığını söyledi.

Başbakan'ın açıklamaları 1990'ların ortalarından itibaren ülke parasını dolara endeksleyen Çin'in, Avrupa ve ABD'den gelen tüm baskılara rağmen **döviz kurunu esnetmeyeceğini** bir kez daha gözler önüne seriyor.

Uzun zamandan beri daha esnek bir döviz kuru rejimine geçeceğini kaydetmekte olan hükümet, bu konuda bir zaman vermekten kaçınıyor. Başbakan Wen Jiabo, hükümetin piyasa arz ve talebi

tarafından belirlenen bir esnek döviz kurunu hedeflediğini, ancak bu rejime geçmeden önce hem ülkedeki şirketlerin menfaatlerini hem de bu geçişin komşu ülkelerde ve küresel ekonomide yaratacağı etkiyi hesaba katacaklarını kaydediyor.

Kongrenin kapanışı sırasında konuşan Wen Jiabo, ülkesinin önümüzdeki dönemlerde de yüksek ekonomik büyümeye odaklı politikalar uygulamaya devam edeceğini ifade etti. Devlete ait istatistikler, Çin ekonomisinin geçen yıl yüzde 9.5 büyüdüğünü ortaya koyarken kendi ölçümlerini kullanan yabancı yatırım bankaları, büyümenin yüzde 11-12 olduğunu iddia ediyorlar. Hükümetin 2005 yılı büyüme tahmini ise yaklaşık olarak yüzde 8.

Wen Jiabo, hükümetin tehlikeli bir büyüme eğilimi sergileyen sektörlerle yönelik yatırım kredilerini engellemeye çalıştığını ve bu anlamda başarılı sonuçlar elde ettiğini belirtti. Bu arada hükümet tarım sektörüne yönelik reformlar çerçevesinde çiftçilere yönelik vergi indirimleri ve kırsal kesimde eğitim ve sağlık yatırımlarına fon sağlanacağını duyurdu.

Financial Times, 15 Mart

ABD'den Rekor Cari İşlemler Açığı

ABD'de mal ve hizmet dengesi, yatırım gelirleri dengesi ve cari transferler kalemlerinden oluşan cari işlemler dengesi 2004 yılının son çeyreğinde 187.9 milyar dolar ile rekor seviyede açık verdi ve üçüncü çeyrekte 165.9 milyar dolar olarak revize edilen açığa göre yüzde 13.3 arttı..

Artışın büyük bir bölümü mal ticareti dengesindeki açıktan kaynaklandı. Üçüncü çeyrekte 167 milyar dolar olan mal ticareti açığı dördüncü çeyrekte 16.5 milyar dolar artarak 183.5 milyar dolara ulaştı. Hizmet ticareti dengesi 12.5 milyar dolar fazla verirken bir önceki çeyreğe göre daha çok turizmden kaynaklanan 1.3 milyar dolarlık bir artış oldu.

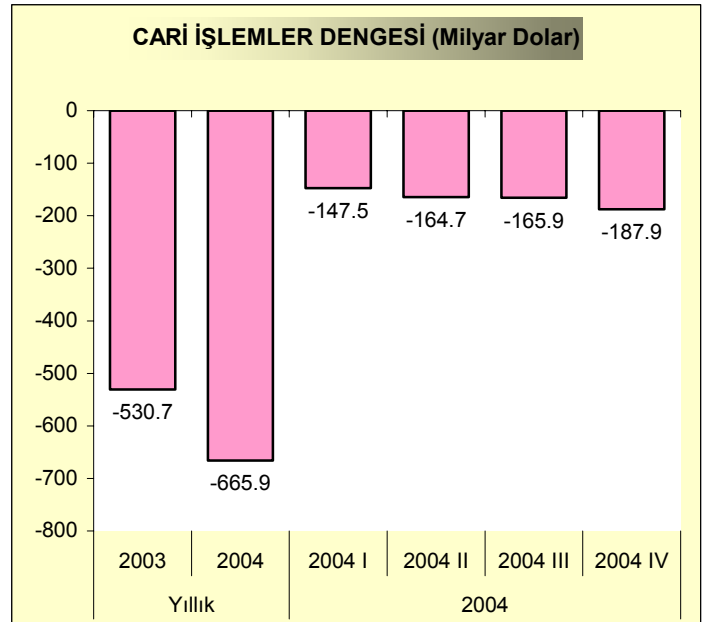
2004 yılı son çeyreğinde bir önceki çeyreğe göre yatırım gelirleri dengesi 2.1 milyar dolar fazla verdi. Bu fazlada doğrudan yatırım gelirleri ile faiz ve kar paylarını içeren "diğer" özel gelirlerdeki artış etkili oldu. Ancak üçüncü çeyreğe göre yatırım gelirleri fazlasında 2.8 milyar dolar azalış gerçekleşti..

Cari transferler hesabından net çıkış 2004 yılının dördüncü çeyreğinde üçüncü çeyreğe göre 4.1 milyar dolar artarak 19 milyar dolar olarak gerçekleşti. Bu artışta özel işçi gelirleri ve diğer transferlerdeki artış etkili oldu.

2004 yılının bütününde ise 665.9 milyar dolara (GSYİH'nın yaklaşık yüzde 6'sına) ulaşan cari işlemler açığı 2003 yılına göre yüzde 25.4 artarak tarihinin en yüksek rakamına ulaştı.

Bu artışta 2003 yılında 547.6 milyar dolar olan mal ticareti açığının 2004 yılında 665.5 milyar dolara ulaşması etkili oldu. 2003 yılında 33.3 milyar dolar olan yatırım gelirleri fazlası 2004 yılında 24.1 milyar dolara geriledi. Cari transferler hesabından ise 2004 yılında bir önceki yıla göre yüzde 8.1 artışla 72.9 milyar dolar çıkış oldu.

ABD'nin cari işlemler açığının beklentilerin üzerinde artması ABD Merkez Bankası'nın (FED) 22 Mart'ta faiz oranlarını artıracığı ve paranın yönünün gelişmekte olan ülkelere ABD'ye kayacağı beklentilerine yol açtı.

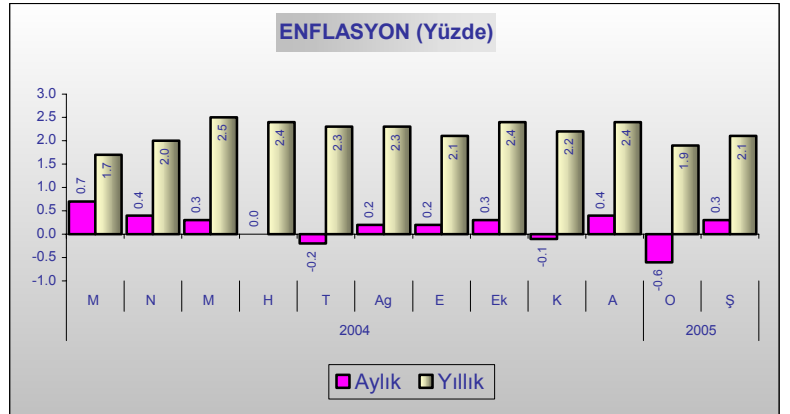
Euro Bölgesi Enflasyonunda Artış

Avrupa Birliği İstatistik Bürosu Eurostat tarafından yapılan açıklamaya göre Euro Bölgesinde Ocak ayında yüzde 0.6 gerileyen aylık enflasyon Şubat ayında yüzde 0.3 attı. Yıllık enflasyon ise Ocak ayında yüzde 1.9 iken Şubat ayında yüzde 2.1'e yükseldi. 2004 yılı Şubat ayında yıllık enflasyon yüzde 1.6 idi.

Şubat ayında Finlandiya'da yüzde sıfır ile en düşük yıllık enflasyon kaydedilirken en yüksek artış yüzde 3.3 ile İspanya'da oldu.

Enflasyonun bileşenleri olan alkol ve tütün fiyatları Şubat ayında yıllık olarak yüzde 7.2 artarak enflasyona 0.25 puan ile en fazla katkıyı sağladı. Konut fiyatları yüzde 4, ulaşım yüzde 3.7 artış kaydetti. İletişimde yüzde 1.8, giyimde yüzde 0.4, eğlence ve kültürde yüzde 0.2 gerileyen fiyatlar enflasyona negatif katkı sağladı.

www.europa.eu.int, 16 Mart

Muhasebe Standartlarının Uyumlaştırılması Güç Görünüyor

UMS ile Japon Muhasebe Standartlarının uyumlaştırılması çabaları, tarafların farklı yaklaşımları nedeniyle zor görünüyor. UMS standartların uyumlaştırılmasından küresel ölçekte geçerli tek tip standartların kabulünü öngörürken Japon yetkililer bu fikre Standartların iş ve kurum kültüründen gelen derin kökleri bulunduğu gerekçesiyle karşı çıkıyor.

Uluslararası Muhasebe Standartları (UMS) Kurulu Başkanı Sir David Tweedie UMS ile Japon muhasebe standartlarının uyumlaştırılması amacıyla görüşmelerde bulunmak üzere Tokyo'ya geldi. Sözkonusu iki Standart grubu arasındaki farklılıklar yatırımcıların şirketler arasında karşılaştırma yapmasını engellemekte ve Japon şirketlerinin deniz aşırı kaynaklardan sermaye bulabilmesine mani olmaktadır. Fakat farklılıkları azaltmaya yönelik çabalar kuralların kültürel temeline ilişkin tartışmalar yüzünden başarılı olamamaktadır.

Japon yetkililer ile UMSK yetkilileri arasındaki yaklaşım farklılığı "yakınlaşma" (convergence) kavramına verilen farklı anlamlardan kaynaklanıyor. UMSK bu kavramı, "bütün farklılıkları ortadan kaldırıp yüksek kalitede tek tip global standartlara sahip olmak" şeklinde anlamaktadır. Japon muhasebe Standartları Kurulu Başkanı Shizuki Saito ise "Yakınlaşma"dan bire-bir örtüşen standartların anlaşılması halinde bunun gerçekten çok uzun bir süre alacağını belirtmekte ve ABD ile AB standartları arasında bile büyük farklılıklar olduğuna ve bu iki standart setinin tam bir uyumun mümkün olmayabileceğine vurgu yapmaktadır.

Geçen Haziran ayında hazırlanan Japon Ekonomi Ticaret ve Sanayi Bakanlığına ait raporda "convergence" kavramının, "benzer ama bire-bir aynı olma zorunluluğu olmayan standartların karşılıklı olarak tanınması" şeklinde anlaşılması gerektiği ifade edilmiştir. Standartların ilgili ülkelerin iş ve kurum kültüründen gelen derin kökleri vardır. Bu gerçeğe uyumlu standartlar iş hayatında iyi performansın aracı olmuşlardır.

Japon Muhasebe Kurulundan bir yetkili “bu konuda doğru ya da yanlış cevap yoktur. Tıpkı din gibi. Hıristiyanlık veya Budizm”. şeklinde bir değerlendirme yapmıştır.

Bununla birlikte muhasebe standartları konusunun gelenekçiler ile reform yanlıları arasındaki son mücadele alanlarından biri olduğu kaydediliyor. Örneğin Finansal Hizmetler Kurumu AB piyasalarından fon alan şirketlerin UMS’na göre hareket etmesi gerektiğini belirtiyor. Zira AB Komisyonu Japon Muhasebe Standartlarını eşdeğer bulmadığı takdirde bir çok Japon şirketi AB sermaye piyasalarından ihraç edilmekle yüzyüze geleceklerdir.

Sir David Tweedie “bizim de Japon Muhasebe Standartlarından öğreneceklerimiz var. Eğer ikna edilirse Uluslararası Muhasebe Standartları Kurulu bazı Japon Muhasebe Standartlarını bile kabul edebilir” demektedir. Ancak “yakınlaşma” konusundaki Japon yaklaşımının kabul edilmesinin mümkün olmadığını, zira yeryüzündeki 196 ülkenin karşılıklı tanıma içinde olduğu bir durumda herhangi bir standart olamayacağını ifade etmektedir.

Financial Times, 9 Mart 2005

AB Uluslararası Muhasebe Standartlarının Oluşturulmasında Daha Fazla Söz Sahibi Olmak İstiyor

Avrupa Birliği, Uluslararası Muhasebe Standartları Kurulu içinde kendisine daha fazla söz hakkı tanınmasını talep ediyor. AB’nin talebi, ABD’nin küresel muhasebe sistemi üzerindeki etkisini azaltacak bir gelişme olarak değerlendiriliyor.

Avrupa Birliği, Uluslararası Muhasebe Standartları Kurulu’na (IASB) yapılan başvurular arasında standartları uygulamakta olan veya en yakın zamanda uygulamaya koyacağını taahhüt eden ülkelere öncelik tanınması gerektiğini ileri süren bir teklif hazırladı.

Muhasebe uzmanları, AB’nin teklifinin hayata geçirilmesi durumunda dünya genelinde muhasebe standartları arasındaki farkları gidermeye yönelik çabaların tehlikeye gireceği uyarısında bulundu. AB, Uluslararası Muhasebe Standartlarını uygulayan en büyük blok olduğundan teklifinin kabulü halinde kurulun alacağı kararlarda söz hakkı bir hayli artacak. Öte yandan teklif, ABD’nin rolünü de aza indiriyor. ABD, uluslararası muhasebe standartlarını uygulamamakla birlikte 14 üyeli kurulda 4 sandalyeye sahip. Kurulun 19 yöneticisinin altısı Kuzey Amerikalı. Bu rakam Avrupalı yöneticilerle aynı. Amerika’nın kuruldaki ağırlığının bir nedeni ülkenin muhasebe standartlarını uluslararası standartlarla uyumlaştırmak için çalışmakta olması. Uluslararası Muhasebe Firması Deloitte yetkilisi Ken Wild, ABD’nin uluslararası muhasebe standartlarına yöneldiği bir dönemde Kuruldaki konumunun zayıflatılmasının bugüne kadar geline aşamaların gerisine dönülmesine neden olacağını ifade etti.

AB yetkilileri, Birliğin uluslararası raporlama kurallarının yakınlaştırılması konusunda kararlı olduğunu ve bu konuda ABD ile çalışmakta olduğunu ileri sürüyorlar. Uluslararası Muhasebe Standartları Kurulu müteveli heyeti başkanı, AB’nin taleplerinden ziyade tüm tarafların menfaatini gözetmekten yana bir tavır sergiliyor.

Financial Times, 10 Mart

ABD Muhasebe Standartları Kurulu Birleşme Ve Satın Alma Danışmanlık Ücretlerini Gider Kabul Etmeyi Öneriyor

Şirketlerin bankacılara ve hukukçulara şirket birleşmeleri hakkında ödediği danışma ücretleri, bilançolarda yer almadığından şirketler tarafından boşa giden bir harcama olarak görülüyor. Ancak ABD Muhasebe Kurulu, son günlerde bu bedellerin masraf gösterilmesini sağlayacak bir düzenleme üzerinde çalışıyor.

Şirketlerin birleşme ve satın alma konusunda danışmanlık hizmetine karşılık hukukçulara ve bankacılara ödediği ücretler, halen bilançolarda maddi olmayan varlıklar arasında sayılıyor. Ancak Mali Muhasebe Standartları Kurulu, bu yaz yayınlamayı planladığı bir tasarı ile şirketlerin ödediği bu bedelleri gider olarak yazmalarını sağlamayı amaçlıyor. Şu anda sadece şirket içinde çalıştırılan birleşme ve satın alma danışmanlarına ödenen maaşlar masraf olarak bilançolarda görünmekte.

Satın alma ve birleşme danışma ücretleri genellikle satış tutarının yüzde 1'inden daha az bir miktar olarak belirleniyor, ancak büyük çaplı anlaşmalarda bu miktarlar, büyük rakamlara ulaşıyor. Örneğin geçen yıl AT&T'nin Cingular tarafından satın alınması esnasında ödenen ücret 40 milyon doları buldu. Muhasebe Kurulu'nun hazırladığı tasarı yürürlüğe girmiş olsa Cingular'ın geçen yılki 163 milyon dolarlık geliri, muhasebe kayıtlarına göre yüzde 25 daha düşük görünecekti. Bu konudaki örnekleri çoğaltmak mümkün.

Öte yandan firmalar açısından olumlu sonuçlar doğuracak olan uygulamanın vergi gelirleri üzerinde olumsuz etki yaratacağı düşünülüyor. Texas Üniversitesi Muhasebe Profesörü John Robinson, uygulama sonucunda şirketlerin işletme gelirleri düşeceğinden ödeyecekleri verginin de azalacağını kaydediyor.

The Wall Street Journal, 9 Mart

Basel 2 Beşinci Kez Gözden Geçiriliyor

Basel Komitesi, 30 ülkedeki bankaların Basel 2 düzenlemelerinin etkilerinin doğru hesaplanıp hesaplanmadığını tespit etmek üzere beşinci gözden geçirmeyi yapmalarına karar verdi. Basel 2 düzenlemeleri küresel bankacılık sisteminin istikrarının güçlendirilmesi amacıyla belirlenmişti. Bu çerçevede düzenlemeler, bankaları varlıklarının risk durumlarına göre sınıflandırmayı öngörüyor.

Ancak halen yeni uluslararası muhasebe standartlarını ve Sarbanes-Oxley şirket yönetişimi düzenlemelerini uygulamanın güçlüğünden yakın bankalar açısından yeni Basel düzenlemeleri ekstra yük olarak algılanıyor.

Geçen yıl sonuçlandırılan Basel 2 düzenlemeleri AB Sermaye Yeterliliği Direktifi'ni kabul edinceye kadar Avrupa'da yürürlüğe giremeyecek ki bunun da bu yılın sonunu bulması bekleniyor.

İngiltere Mali Hizmetler Kurumu, bankaları tüm belirsizliklere rağmen gerekli hazırlıkları tamamlamaya davet etti.

Financial Times, 14 Mart

Petrol Fiyatları Yeni Rekorlara Koşuyor

Petrol fiyatları Nisan 2002'den bugüne kadar iki katına çıkmış olmasına rağmen doların değer kaybetmesi nedeniyle gelir kaybına uğrayan OPEC petrol fiyatlarının yükselmesini istiyor. 9 Mart'ta bir varil petrol 55.65 dolara çıkarken New York Borsasında ilk kez varili 100 dolardan vadeli işlem gerçekleştirildi.

Ham petrol fiyatları, bu hafta yeni zirvesine ulaştı. Avrupa ve Amerika'da petrol talebini yukarıya çeken soğuk havanın da etkisiyle WTI (Amerikan hafif petrolü) 9 Mart'ta 55.65 düzeyine çıktı. Petrol fiyatındaki artışa ek olarak petrol fiyatının üzerinden belirlendiği doların son iki ayın en düşük düzeyine ulaşması, spekülasyon yatırım akımını hareketlendirdi. New York borsası, bu hafta ilk kez varili 100 dolar işlem fiyatıyla* bir opsiyon işlemi gerçekleştirdiğini kaydetti.

*Ç.N: İşlem Fiyatı (strike price): opsiyon piyasasında opsiyonun uygulanması durumunda hangi fiyattan ödeme yapılacağını gösterir.

Petrol talebinin de beklentilerin üzerinde olduğu ifade ediliyor. Amerikan Enerji Bakanlığı, bu yılın petrol varil fiyatının ortalama 48.95 dolar, 2006 yılında ise 47.05 dolar olacağını tahmin ediyor.

Amerikan ham petrol stoklarının Temmuz ayından beri en yüksek düzeyine ulaştığı haberleri de piyasaları rahatlatmadı. Petrol fiyatları geçtiğimiz ay yüzde 20 artış kaydederken OPEC üyesi ülkeler kuzey yarım kürede ilkbaharın gelmesiyle birlikte enerji talebinin gerileyeceği endişesi içindeler.

OPEC, 22-28 dolar olan eski fiyat hedefini Ocak ayında dondurmuştu. Ancak kartelin bu hedefi WTI için 40 dolar civarına yükseltmesi bekleniyor. Petrol fiyatının Nisan 2002'den bugüne iki katına çıkmış olmasına rağmen doların değer kaybı, OPEC üyelerinin gelirlerinin değerini düşürdü. Doların değer kaybetmeye devam etmesi durumunda OPEC petrol fiyatlarının daha da yükselmesini isteyecektir.

OPEC'in hedef fiyatını yükseltmek için bir diğer nedeni de yüksek fiyatların dünya ekonomisinin büyümesine zarar vereceği endişesinin petrol talebini de zayıflatması. Geçen yıl dünya ekonomisi yüksek petrol fiyatlarına rağmen son çeyrek yüzyılın en yüksek hızında büyüme kaydetmişti. Bu da petrol fiyatlarının büyük oranda talep artışı ile yükseldiğini ortaya koymakta. Küresel talebin büyük kısmı Çin ve Amerika'dan kaynaklanıyor.

Petrol fiyatlarının önümüzdeki yıl kaydedeceği seyrin büyük oranda Çin'e bağlı olduğu düşünülüyor. Çin, 2001'den bu yana gerçekleşen küresel petrol talebindeki artışın üçte birini elinde tutuyor. Çin ekonomisindeki büyüme devam ederse petrol fiyatlarındaki artış sürecektir. Aksi halde fiyatların düşmesi sözkonusu.

The Economist, 12 Mart-sayfa:75

Dünya Yeni Enerji Kaynağı Arayışında

Uluslararası Enerji Ajansı, küresel petrol talebindeki hızlı artışın sanayileşmiş ülkeleri petrole alternatif olacak kaynaklar bulmaya ve enerji tasarrufuna yönelteceğini ileri sürüyor.

Batı dünyasının enerji politikası danışmanlığını yürüten Ajans, daha önce piyasaları yatıştırmak için artan fiyatların spekülâtorlerden ve kısa vadeli arz sapmalarından kaynaklandığını iddia ediyordu . 1970'lerin ortalarında Arap petrol ambargosunun ardından kurulan Uluslar arası Enerji Ajansı, petrol tüketen ülkeleri enerji güvenliği konusunda bilgilendirirken aynı zamanda fiyat hareketlerinden korunmaları konusunda tavsiyelerde bulunuyor. Bu nedenle Ajansın tavsiye ve açıklamaları her zaman dikkatle takip ediliyor. Uluslar arası Enerji Ajansı Mart ayı raporunda dünyanın en büyük iki petrol tüketicisi olan ABD ve Çin'in yüksek talebi nedeniyle küresel petrol talebindeki artış tahminini günlük 1.81 milyon varil yükseltti. Buna göre 2005 yılında günlük talebe ilişkin üst tahmin 84.3 milyon varil olarak öngörülüyor.

Öte yandan petrol ürünlerine olan talebin yeni kapasite oluşumundan hızlı büyümesi nedeniyle küresel yedek kapasite de azalıyor.

Uluslar arası Enerji Ajansı, enerji verimliliği konusunda OECD ülkeleri ile de görüşmeler başlattı. Ajans yetkilisi, amaçlarının hükümetlerin dikkatini enerji verimliliğine çekmek olduğunu ifade etti.

Ancak enerji analistleri, petrol talebindeki artışın büyük oranda ekonomik alternatifi en az olan taşımacılık sektöründen kaynaklanması nedeniyle enerji verimliliği konusunda yeni yöntemler geliştirilmesinin kolay olmayacağını ileri sürüyorlar.

Gazprom'dan Avrupa'ya Yeni Hat

Gazprom Batı Avrupa'ya gaz taşımacılığı sırasında yaşanan siyasi sıkıntıları aşmak amacıyla 8-10 milyar dolara mal olacak ve İngiltere'ye kadar uzanacak bir su altı boru hattı inşa etmeyi planlıyor. Uluslararası Enerji Ajansının bir yetkilisi ise bu hattın kaderinin, 3.2 milyar dolara mal olan ve kapasitesinin ancak yüzde 10'u kullanılabilen Türkiye-Rusya Mavi Akım hattına benzeyeceğini söylüyor.

Rusya'nın devlete ait enerji şirketi Gazprom, Avrupa'ya doğal gaz sağlayacak bir proje için kolları sıvadı. Proje kapsamında yapılacak olan sualtı boru hattı, Rusya'dan başlayarak Almanya'ya ve ardından da büyük bir ihtimalle İngiltere'ye kadar uzanacak. Hattın maliyetinin 8 ila 10 milyar dolar arasında olması bekleniyor.

Ancak yüklü maliyete rağmen analistler planlanan hattın Avrupa'nın doğal gaz talebini çok uzun süre karşılamayacağı inancındalar. Dahası, kısa vadeli ihtiyaçların karşılanması için var olan boru hatlarının kapasitelerinin yükseltilmesinin çok daha ucuza mal olacağı kaydediliyor.

Gazprom ise boru hattının Rusya'nın doğal gazının Avrupa'ya nakliye sorunları olmaksızın, daha güvenli bir şekilde ulaştıracağı için boru hattının gerekliliğini savunuyor. Gazprom sözcüsü Olga Moreva, Rus doğal gazı için yeni bir transit köprü oluşturacağını, böylece ekonomik istikrarsızlık içindeki ülkeler üzerinden taşıma yapılmayacağı için Batı Avrupa'ya gaz taşımacılığı esnasında yaşanan siyasi sıkıntıların da bertaraf edilmiş olacağını kaydetti.

Analistler, boru hattı projesinin ardında siyasi nedenler olduğu inancındalar. Rusya'nın doğal gazını Avrupa'ya satmak için en önemli transit ülkeler olan Belarus ve Ukrayna'ya bağımlılığını azaltmak istediği kaydediliyor. Gazprom'un Avrupa'ya yönelik enerji ihracatının yüzde sekseni Ukrayna üzerinden geçiyor.

Öte yandan Oxford Enerji Araştırmaları Enstitüsünden Jonathan Stern, Kuzey Avrupa Doğalgaz Boru hattının tamamen siyasi bir girişim olduğunu iddia ederken var olan boru hatlarının kapasitelerinin altında çalıştığını ve yeni bir boru hattına 2013 veya 2015 yılına kadar ihtiyaç duyulmayacağını ileri sürüyor.

Gazprom'un taşıma rotalarında değişiklik yapmaya yönelik daha önceki girişimleri başarısızlıkla sonuçlanmış ve tüketicilerin doğal gaza ödedikleri fiyatın artmasına eden olmuştu.

OECD'nin bağımsız bir kolu olan Uluslararası Enerji Ajansından bir yetkili, boru hattının 8-10 milyar dolarlık maliyetinin tamamen tüketiciler tarafından finanse edileceğini ve 2003 yılında inşa edilen Mavi Akım boru hattı ile aynı kaderi paylaşacağını ifade ediyor. Mavi Akım hattı, Rusya ile Türkiye arasında Karadeniz'in altından doğal gaz taşınmasını öngörüyordu. 3.2 milyar dolara malolan hattın kapasitesinin sadece yüzde 10'u kullanılabilir.

Gazprom, 917 kilometre uzunluğundaki Kuzey Avrupa Boru hattının yıllık kapasitesinin 30 milyar metreküp olacağını kaydederken Avrupa enerji tüketiminin önümüzdeki beş yıllık dönemde artacağını tahmin ediyor. Ancak bu tahminler gerçekleşirse boru hattının talep artışını karşılamasının kolay olmayacağı ifade ediliyor.

Gazprom'un Avrupa piyasalarına geçen yıl 140.5 milyar metreküp gaz sevk ettiğini belirten Olga Moreva, halen geçerli olan anlaşmalar çerçevesinde ihracatın 2010 yılına kadar 180 milyar metreküpe ulaşmasını beklediklerini kaydetti.*

Gazprom'un yeni boru hattı ile Avrupa ile uzun vadeli anlaşmalar yapmayı hedeflediği ileri sürülüyor. Rusya Devlet Başkanı Vladimir Putin ile yakın bir dostluk içinde olan Almanya Başbakanı Gerhard Schröder'in anlaşmanın önümüzdeki yıllarda Almanya'nın lehine sonuçlar doğuracağı konusunda ikna olduğu kaydediliyor. Almanya'nın desteği, son zamanlarda borç yükü ağırlaşan Gazprom için büyük önem taşıyor. Avrupalı firmalar da Rus hükümetinin ülkenin önemli varlık kalemlerinde kontrolünü elinde tutma girişimlerine rağmen ülkenin enerji piyasasına dahil olma umudu taşıyorlar.

International Herald Tribune, 14 Mart

Çin'in Enerji İhtiyacı, İran ile Yakınlaşmasına Yol Açıyor

İran'ın yüksek petrol rezervleri, hızlı büyüyen ekonomisi için enerji ihtiyacı giderek artan Çin açısından cazip bir adres olarak görülüyor. Özellikle bir diğer önemli enerji alıcısı olan ABD'li firmaların İran enerji piyasasına girmesinin önündeki engeller, Çin için İran'ı daha cazip bir enerji sağlayıcısı haline getiriyor.

ABD'nin küresel ekonomi üzerindeki etkisinden rahatsız olan Çin ve İran, ekonomik işbirliklerini enerji alışverişinin de dışına taşıma çabasında. Çin'in Tahran'daki ekonomi ve ticaret temsilcisi Lu Chang Jin, İran'ın 2004 yılında Çin'e yaptığı 4 milyar dolarlık (3 milyar euro) ihracatın 3 milyar dolarlık kısmının ham petrol, gaz ve petrol ürünleri olduğunu ifade etti.

İran'ın 133 milyar varil petrol ve 27.5 milyar metreküp doğal gaz rezervleri, ülkeyi Çin açısından bir cazibe merkezi haline getirirken İran da Çin modelinin İslami versiyonu olmanın yollarını arıyor. Çin'in otoriter komünist hükümeti, ekonomi üzerindeki devlet kontrolünü hafifletmek suretiyle hızlı bir büyüme trendi yakalamıştı.

Çin-İran ticaret ilişkileri şu an için petrolün dışında oldukça sınırlı. Her iki taraf açısından da siyasi hesaplar ön planda olduğundan ilişkiler hükümetler düzeyinde kalıyor. Tahran Üniversitesi Profesörü Behzad Shanhandeh, Çin'in İran ile daha yakın işbirliği içinde olmayı istemekle birlikte en büyük pazarı olan Amerika'ya olan ihtiyacının buna engel teşkil ettiğini ifade ediyor. Shahanadeh, Çin ve İran'ın iyi ilişkilerine rağmen aralarındaki ticaretin zayıf kaldığını düşünüyor.

Ancak geçtiğimiz yıl iki ülke arasındaki ticaret hacmi, 2000 yılındaki rakamın 1.3 milyar dolar üzerine çıkarak 7 milyar doları buldu. Çin'in önümüzdeki 25 yıl için yıllık 10 milyon ton sıvılaştırılmış doğal gaz (LNG) satın almasını öngören ve prensipte kabul edilen anlaşma ile ticaret hacminin daha da artması bekleniyor. Yaklaşık 100 milyar doları bulan anlaşma, Çin petrol şirketi Sinopec'e de İran'ın güney batısındaki Yadavaran sahasında keşif yapma hakkı veriyor.

Petrol ve doğal gazın dışında Çin, İran'da Tahran metrosunun üç hattının, elektrik santrallerinin, Tahran'dan Hazar Denizine uzanan bir otopanın inşası gibi faaliyetler yürüttü.

Ancak İran'daki bürokratik engellerin diğer firmalar gibi Çin firmalarına da sıkıntı yaratması nedeniyle Çin'in bu ülkeye yönelik doğrudan yatırımları düşük düzeyde kalıyor. Ayrıca İran'da iç

* (Cevirenin Notu: Doğu ve Batı Avrupa ülkeleri ve Türkiye doğal gaz ihtiyaçlarının çok önemli bir bölümünü Rusya'dan Gazprom vasıtası ile karşılamaktadırlar: 2003 yılı verilerine göre Finlandiya, Estonya, Letonya, Litvanya, Slovakya, Romanya, Bulgaristan toplam doğal gaz ithalatlarının yüzde 100'ünü; Macaristan yüzde 91'ini; Polonya yüzde 79'unu Avusturya yüzde 78'ini; Slovenya ve Türkiye yüzde 61'ini; Almanya yüzde 44'ünü İtalya yüzde 31'ini; Fransa yüzde 24'ünü Rusya'dan yapmıştır. 1 Ekim 2004.Int.Her.Tri.)

üretimde zarar verdiği gerekçesiyle Çin ihracat mallarına karşı bir tepki sözkonusu. Çin'in İran'a yönelik ihracatının yaklaşık yüzde 50'si makine teçhizatı ve teknoloji ürünlerinden oluşuyor. Ancak gayriresmi yollardan giren tüketim malları, gümrükle giren ürünlerin iki katını buluyor. Ülke içi üreticileri rahatsız eden bu durum, İran'ın yaşadığı önemli bir problemi de gözler önüne sermekte. Ülkeye giren ithalatın yüzde 70'i kaçak yollardan giriyor.

Financial Times, 10 Mart

İflas Danışmanlık Şirketleri Eleman Arıyor

Küresel kredi kullanımındaki artışın Avrupa ve ABD'de iş kayıplarına yol açacağına yönelik endişeler, iflas danışmanlık şirketlerinin yeni eleman alımı yapmasına neden oluyor.

Kredi koşullarının fazlasıyla kolaylaştırılması, spekülasyon olarak derecelendirilen firmaların rekor düzeyde kredi kullanmasını beraberinde getirdi. Sonuç olarak ABD ve Avrupa'da geçtiğimiz sekiz ayda kullanılan kredi miktarı 100 milyar doları buldu.

Ancak geçtiğimiz hafta ABD Hazine bonolarının fiyatındaki düşüş ile birlikte riskli şirket tahvillerinin bankalar açısından yarattığı sıkıntılar, piyasalarda tedirginlik yarattı.

Bu çerçevede en büyük danışmanlık şirketlerinden PwC, özellikle perakende satış, ihtiyaç maddeleri ve telekomünikasyon sektörlerinde beklenen sıkıntı nedeniyle iflas uzmanları almakta olduğunu bildirdi.

Geçtiğimiz hafta ulusal ve uluslararası merkez bankaları ve mali düzenleyicilerinin oluşturduğu Mali İstikrar Forumu (FSF) da küresel mali sistemin karşı karşıya olduğu en önemli risklerden birinin likidite düzeyi olduğuna dikkat çekti.

Financial Times, 14 Mart